

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne2020,

**kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění,
ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona o pojistném na veřejné zdravotní pojištění

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 15/1993 Sb., zákona č. 161/1993 Sb., zákona č. 324/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 149/1996 Sb., zákona č. 48/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 138/2001 Sb., zákona č. 49/2002 Sb., zákona č. 176/2002 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 455/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 438/2004 Sb., zákona č. 123/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 117/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 138/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 369/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 342/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 109/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 200/2015 Sb., zákona č. 145/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 297/2017 Sb. a zákona č. 134/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 3c odst. 1 se částka „7 903 Kč“ nahrazuje částkou „11 607 Kč“.
2. V § 3c odst. 1 se částka „11 607 Kč“ nahrazuje částkou „13 088 Kč“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. června 2020, s výjimkou ustanovení čl. I bodu 2, které nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2021.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

A. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy, odůvodnění hlavních principů, zhodnocení platného právního stavu

Podle stávající zákonné právní úpravy je částka vyměřovacího základu za osoby, za něž je plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu stát¹, (dále jen „státní pojištěnci“), stanovena na 7 903 Kč. Zároveň je ovšem prostřednictvím nařízení vlády částku vyměřovacího základu pro každý kalendářní rok možné změnit, a to do 30. června roku předcházejícího kalendářnímu roku, pro nějž se vyměřovací základ takto stanoví. Pro rok 2020 je výše vyměřovacího základu stanovena přímo zákonem a platba za osobu a kalendářní měsíc v letošním roce činí 1 067 Kč.

V souvislosti s probíhající pandemií onemocnění COVID-19 a přijatými opatřeními k odvracení jejích bezprostředních dopadů na zdraví obyvatel ČR dojde k významnému propadu příjmů a zároveň také zvýšení výdajů systému veřejného zdravotního pojištění. Za hlavní důvody propadu příjmů (resp. vzniku deficitu systému veřejného zdravotního pojištění) lze přitom označit následující skutečnosti a opatření:

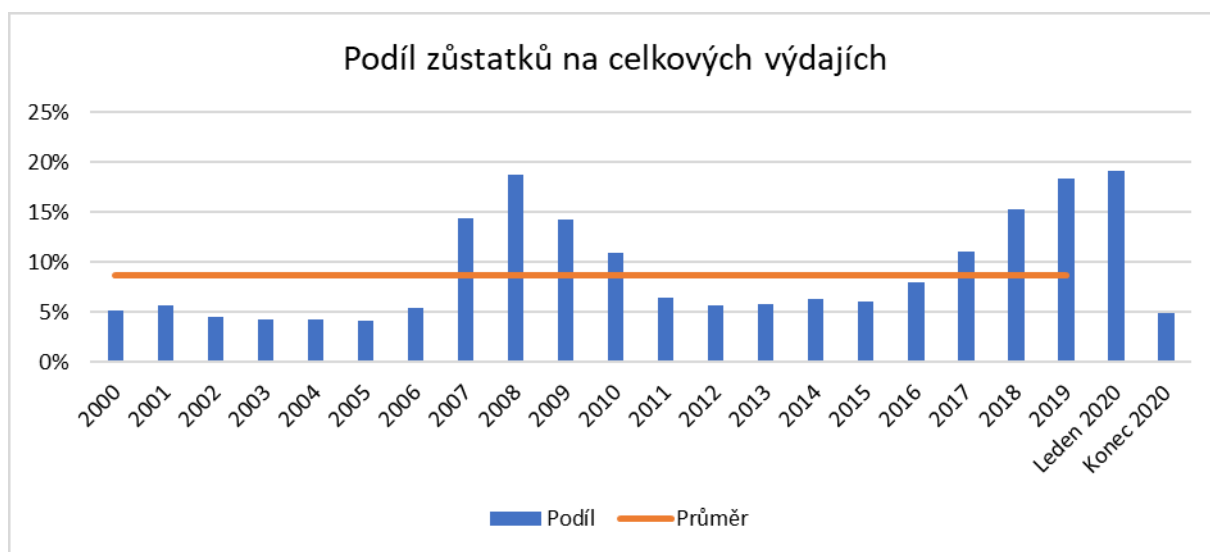
- 1) Opuštění platby pojistného osobám samostatně výdělečně činným do výše pojistného vypočítaného z minimálního vyměřovacího základu za období měsíců březen až srpen. Odhad výpadků je v tomto případě podle konzervativních odhadů asi 8 mld. Kč.
- 2) Prudký propad ekonomiky způsobený omezením činnosti významných odvětví českého hospodářství a přijatými opatřeními v průběhu nouzového stavu. Odhad výpadku je podle předběžných predikcí ve výši 30 – 40 mld. Kč.
- 3) Navýšení výdajů v souvislosti s řízením pandemie onemocnění COVID-19 (nákup materiálu, provádění testů, propad produkce poskytovatelů zdravotních služeb atd.). Celková výše výdajů je odvislá od doby trvání opatření ve zdravotnickém sektoru a lze ji odhadovat minimálně ve výši jednotek miliard Kč.

Systém veřejného zdravotního pojištění disponoval ke konci března rezervami ve výši cca 60 mld. Kč, dopady uvedené výše se zatím plně neprojeví, neboť většina plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění byla v souladu se zákonnými pravidly provedena ještě před přijetím mimořádných opatření a vyhlášení nouzového stavu. Zároveň je třeba zdůraznit, že na základním fondu zdravotního pojištění, z něž jsou přímo financovány zdravotní služby, je výše rezerv cca 40 mld. Kč. K jeho vyčerpání tak s ohledem na prudký propad ekonomiky může dojít již v letošním roce.

Sekundárně pak může dojít k problémům na straně financování poskytovatelů zdravotních služeb, nejvíce zasažených dopady onemocnění COVID-19, a tím snížení dostupnosti

¹ Konkrétní vymezení státních pojištěnců je obsaženo v ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

zdravotních služeb. Lze očekávat, že v důsledku nedostatečných finančních prostředků bude v příštím roce nezbytné snižovat úhrady poskytovatelům zdravotních služeb v řádu miliard Kč. Nelze přitom odhlédnout od toho, že zdravotnictví bude nezbytné financovat i v následujících letech, což v případě vyčerpání zůstatků a očekávaného pokračování ekonomické krize bude vysoce obtížné. V případě předchozí krize po roce 2008 byly disponibilní zůstatky zdravotních pojišťoven rozpouštěny postupně v období následujících 5 let, což umožnilo udržet dostupnost zdravotních služeb na velmi vysoké úrovni i v období krize. Nástup současné krize je ovšem natolik prudký, že systém veřejného zdravotního pojištění se prakticky okamžitě dostane do situace, v níž se při předchozí recesi nacházel právě až po uplynutí poměrně dlouhého období.

S ohledem na tyto skutečnosti považuje předkladatel za nezbytné co nejrychleji provést stabilizační opatření pro zajištění financování zdravotnictví a udržení dostupnosti a kvality zdravotních služeb na dosavadní úrovni. Navrhuje se proto s účinností od 1. června letošního roku takové navýšení vyměřovacího základu, kterým dojde k navýšení odvodu za jednoho státního pojištěnce za kalendářní měsíc o 500 Kč. Zároveň se navrhuje od 1. ledna 2021 navýšení této platby o dalších 200 Kč.

Navýšení platby za tzv. státní pojištěnce je za současné situace vhodným nástrojem, neboť umožňuje rychlou alokaci finančních prostředků do oblasti financování zdravotnictví. Nelze přitom odhlédnout ani od toho, že přetrvávají značné rozdíly ve výši plateb pojistného mezi ekonomicky aktivními skupinami obyvatelstva, které se na financování zdravotnictví podílejí stále vyšší částkou, a skupinou státních pojištěnců představující téměř 60 % všech pojištěnců, na jejichž léčbu je přitom vynakládáno více než 80 % všech prostředků veřejného zdravotního pojištění. Předkladatel má za to, že solidarita systému veřejného zdravotního pojištění nemůže být bezbřehá a je nezbytné, aby i za skupinu tzv. státních pojištěnců byla odváděna adekvátní částka.

Dodatečné finanční prostředky budou následně využity především na následující opatření:

- 1) Udržení výše úhrad poskytovatelům zdravotních služeb na úrovni dohod pro rok 2020 – zohlednění snížení produkce v důsledku mimořádných opatření.
- 2) Mimořádné výdaje na zajištění zdravotních služeb souvisejících s šířením onemocnění COVID-19.
- 3) Navýšení úhrad pro rok 2021 alespoň pro ty segmenty zdravotních služeb, které byly nejvíce zasaženy dopady mimořádných opatření.
- 4) K motivaci poskytovatelů zdravotních služeb, aby se snažili dosavadní výpadky v poskytování zdravotních služeb ještě do konce roku 2020 dohnat tak, aby nebyla ohrožena jejich dostupnost a nebyly čekací doby prodlouženy na neúměrně vysokou dobu.
- 5) K plošnějšímu zavedení nového CZ-DRG do úhrad, a tím zajištění efektivnějšího vynakládání finančních prostředků za akutní lůžkovou péči tak, aby byla zajištěna finanční stabilita nemocnic, jejichž současně nastavené úhrady jsou pod kalkulovanými náklady projektu DRG restart.

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem, s mezinárodními smlouvami a s právem Evropské unie

1. Soulad s ústavním pořádkem České republiky

Při zkoumání souladu navrhované změny s ústavním pořádkem bylo přihlíženo především k ústavnímu zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), a dále pak k usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). V tomto ohledu nebyl zjištěn žádný rozpor.

2. Soulad s právem EU a mezinárodními smlouvami

Navrhovaná právní úprava se nedotýká práva EU a není s ním tedy v rozporu.

Navržená právní úprava se nedotýká mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

C. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Navržená právní úprava bude mít dopad výlučně na státní rozpočet, který bude zatížen povinnostmi odvádět navýšenou částku za skupinu státních pojištěnců.

Očekává se, že v roce 2020 budou při odhadovaném počtu státních pojištěnců (5,95 mil.) činit dodatečné výdaje státního rozpočtu cca 20 mld. Kč oproti původnímu předpokladu. V příštím roce bude oproti současnému stavu, pokud by nedošlo k žádnému navýšení plateb za státní pojištěnce, činit navýšení platby státu za státní pojištěnce cca 50 mld. Kč. Nutno zdůraznit, že počet státních pojištěnců je významně determinován reálnou (ne)zaměstnaností a z toho důvodu se skutečná částka může měnit v řádu až stovek milionů Kč. V souladu s uvedeným

návrhem bude muset Ministerstvo financí navýšit dotčenou rozpočtovou kapitolu Všeobecná pokladní správa.

D. Zhodnocení dopadů na podnikatelské prostředí České republiky, sociálních dopadů, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a to včetně vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a dopadů na životní prostředí

Předpokládá se pozitivní vliv na celý systém zdravotnictví, specificky pak na poskytovatele zdravotních služeb, neboť bude mimo jiné zajištěn jejich stabilní příjem za poskytování služeb hrazených ze zdravotního pojištění. Co se týče sociálních dopadů, navrženým mechanismem dojde k posílení příjmové stránky systému veřejného zdravotního pojištění, což povede v důsledku minimálně k zajištění dosavadní kvality a dostupnosti zdravotní péče v České republice. Předpokládá se zároveň, že takto získané prostředky budou určeny na platy zdravotnického personálu, který se bezprostředně podílel na opatřeních při potlačování onemocnění COVID-19. Návrh nemá dopady na životní prostředí. Navrhovaná právní úprava není v rozporu ve vztahu k zákazu diskriminace. Rovněž není v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Neobsahuje také žádná ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci. Navrhovaná právní úprava se nijak nedotýká rovnosti žen a mužů.

E. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava se nijak nedotýká ochrany soukromí a osobních údajů fyzických osob.

F. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Předložený návrh neobsahuje žádná korupční rizika. Popisuje pouze mechanismus výpočtu platby za skupinu státních pojištěnců, který bude dán přímo zákonem a nebude možné jej ovlivnit jakýmkoliv rozhodováním orgánů veřejné správy. Z uvedeného opatření přitom bude profitovat pouze systém veřejného zdravotního pojištění jako celek, nikoliv konkrétní osoby.

G. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít za následek žádné dopady na bezpečnost a obranu státu.

II. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Navrhuje se navýšení vyměřovacího základu na 11 607 Kč, čímž dojde s účinností od 1. června letošního roku k navýšení platby za jednoho státního pojištěnce o 500 Kč za kalendářní měsíc.

K bodu 2

Navrhuje se dodatečné navýšení vyměřovacího základu na 13 088 Kč, čímž dojde s účinností od 1. ledna 2021 k navýšení platby za jednoho státního pojištěnce o dalších 200 Kč za kalendářní měsíc.

K čl. II

Z důvodu nutnosti neodkladného řešení stabilizace systému veřejného zdravotního pojištění se navrhuje nabytí účinnosti zákona, jak je popsáno výše v rámci odůvodnění čl. I bodů 1 a 2.

V Praze dne 20. dubna 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr zdravotnictví:

Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, MHA, v.r.